

DE THERAPEUTISCHE ALLIANTIE

DE THERAPEUTISCHE ALLIANTIE

HET BRUGS MODEL
VAN OPLOSSINGSGERICHTE
COGNITIEVE SYSTEEMTHERAPIE

Luc Isebaert
Geert Lefevere
(red.)

ACADEMIA
PRESS

Uitgeverij Academia Press
Coupure Rechts 88
9000 Gent
België

www.academiapress.be

Uitgeverij Academia Press maakt deel uit van Lannoo Uitgeverij,
de boeken- en multimediodivisie van Uitgeverij Lannoo nv.

ISBN 978 94 014 6165 8
D/2021/45/596
NUR 777

Luc Isebaert & Geert Lefevere
De therapeutische alliantie. Het Brugs Model van oplossingsgerichte
cognitieve systeemtherapie
Gent, Academia Press, 2022, 844 p.

Eerste druk, 2022

Vormgeving cover: Studio Lannoo & Peer De Maeyer
Vormgeving binnenwerk: Studio Lannoo
Zetwerk binnenwerk: Crius Group

© Luc Isebaert, Geert Lefevere & Uitgeverij Lannoo nv, Tielt

*Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd
en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke
andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.*

Opgedragen aan mijn vader.

In dankbare herinnering aan mijn vriend, Steve de Shazer
en aan mijn leermeester, Roland Kuhn.

In dankbare herinnering aan dr. Luc Isebaert (1941-2019).
Zijn wijsheid is een blijvende inspiratie.

INHOUD

VOORWOORD	19
INLEIDING	21
Oorsprong en evolutie van het Brugs Model	22
Wat is nu therapie volgens het Brugs Model?	25
Wie is de expert in cliëntgestuurde therapie?	26
Enkele vertrekpunten van cliëntgestuurde en oplossingsgerichte cognitieve en systemische therapie	27

DEEL 1 De theoretische en praktische basis van oplossingsgerichte therapie

A. CLIËNTGEBONDEN FACTOREN	33
HOOFDSTUK 1 Wat betekent vrijheid van keuze?	35
Over het wezen van symptomen	36
Semantische en pragmatische keuzes	38
Vrijheid van keuze en gewoonte	41
HOOFDSTUK 2 Anatomie van de gewoonten – Existentiële keuzes en gewoonten	43
Het ontstaan en veranderen van gewoonten	43
De existentiële keuze	44
Wanneer zijn gewoonten pathologisch?	45
Nieuwe gewoonten ontwikkelen	46
Structuur van de gewoonte	47

De triade logos-pathos-ethos, ingebed in de oikos	47
De oikos	58
Twee voorbeelden	60
De weg naar verandering	67
Neuroanatomie van de gewoonte	68
Hoe kun je terugval voorkomen?	70

HOOFDSTUK 3 Zelfvertrouwen opbouwen: positieve commentaren en complimenten	73
Waarvoor dient positief commentaar?	74
Systemisch gebruik van complimenten	78
Complimenten aangepast aan de therapeutische relatie	78
Eigenschappen van een goed compliment	81
Complicaties bij complimenten	84

B. THERAPEUTGEBONDEN EN RELATIEGEBONDEN FACTOREN 89

HOOFDSTUK 1 Eigenschappen en attitudes van de therapeut	91
Interesse, nieuwsgierigheid, begrip	91
Aanvaarding en respect	92
Empathie en sympathie	94
Intelligentie	98
Authenticiteit	102
Humor	103

HOOFDSTUK 2 Vier niveaus van interventie	105
Het epistemologische / ethische niveau	105
Het niveau van het mandaat	113
Het strategische niveau	119
Het tactische / technische interventieniveau	121
Afsluitingsinterventie	122

HOOFDSTUK 3 Niveaus van betrokkenheid in de therapeutische alliantie	123
Problemen en beperkingen	124
De vrijblijvende relatie	128
De zoekende relatie	137
De consulterende relatie	189
De expertenrelatie	219

HOOFDSTUK 4 Reddingskit voor de drenkeling	221
Wat voel ik?	221
Hoe staat het met de therapeutische relatie?	226
Logos, pathos, ethos of oikos?	226
Zit er iets mis op een van de interventieniveaus?	227
Bibliografie	227

DEEL 2 Het Brugs Model bij volwassenen en ouderen

HOOFDSTUK 1 Depressie	243
<i>Luc Isebaert</i>	
Nuttige hypothesen en hun gevolgen voor de behandeling	243
Behandelingsstrategieën	255
Bibliografie	260
HOOFDSTUK 2 Oplossingsgerichte zelfdodingspreventie	263
<i>Heather Fiske</i>	
Oplossingsgerichte houding	263
Enkele oplossingsgerichte toepassingen	264
Veelgestelde vragen	271
Bibliografie	274
HOOFDSTUK 3 Chroniciteit herbekeken	277
<i>Luc Isebaert en Geert Lefevere</i>	
Wat zegt ons de definitie?	278
Chroniciteit en gewoontes	278
Anatomopsychologie van de gewoontes	279
De gewoonte als geheel	283
Hoe kun je gewoontes veranderen?	284
Neuroanatomie van de gewoonte	284
Hoe kun je terugval voorkomen?	285
Wat kun je hieruit leren?	286
Twee vormen van chroniciteit	287
Bibliografie	290

HOOFDSTUK 4 Trauma	293
<i>Hélène Dellucci</i>	
Inleiding	293
Symptomatologie van de posttraumatische stressstoornis	294
Intrusieve symptomen	294
De verschillende stadia van een psychologisch trauma	299
Behandelstructuur in de psychotraumatologie	307
Onze therapeutische positionering in psychotraumatologie	313
Het Brugs Model in psycho-traumatologie	314
Bibliografie	353
HOOFDSTUK 5 Oplossingsgerichte aanpak bij ‘borderline-cliënten’	359
<i>Hélène Dellucci en Geert Lefevere</i>	
Uitdagingen voor de therapeut	360
Uitdagingen voor de cliënt	361
Therapeutische uitdagingen	363
Twee klinische casussen	366
Bibliografie	369
HOOFDSTUK 6 Psychotische stoornissen	371
<i>Luc Isebaert</i>	
Nuttige hypothesen	372
Crisissituaties	377
Bibliografie	377
HOOFDSTUK 7 Angststoornissen	379
<i>Luc Isebaert</i>	
Nuttige hypothesen	379
Behandelingsstrategieën	382
Bibliografie	386
HOOFDSTUK 8 Alcohol: misbruik en afhankelijkheid	387
<i>Luc Isebaert en Erwin De Bisscop</i>	
Nuttige hypothesen	387
Protocol voor de ambulante behandeling	389
Bibliografie	399

HOOFDSTUK 9 Opiaten: abusos en afhankelijkheid	403
<i>Anne Lutz</i>	
Enkele specifieke oplossingsgerichte interventies	403
Bibliografie	409
HOOFDSTUK 10 Levelling up. Een gamende oplossingsgerichte aanpak van ADHD	411
<i>Michael Hjerth</i>	
Inleiding	411
Gemeenschappelijke patronen in ADHD	412
Denken in termen van uitdagingen en vaardigheden geeft hoop	413
OASIS – gebieden van hoger functioneren	414
Gaming – een OASIS die we kunnen gebruiken	415
De OASIS-techniek – de vijf stappen	417
Casussen	420
Het ontwikkelingsmodel challenge-skill-habit (uitdaging-vaardigheid-gewoonte)	426
De strategie van het ontwikkelen van gewoonten	427
Het QUEST-box systeem	432
Bibliografie	443
HOOFDSTUK 11 Oplossingsgerichte genogrammen	445
<i>Adeline Fride, Erwin De Bisscop en Luc Isebaert</i>	
Nuttige hypothesen	445
Bibliografie	448
HOOFDSTUK 12 Oplossingsgerichte interventies in een forensische context	449
<i>Marjan Gryson</i>	
Inleiding	449
Nuttige hypothesen	451
Behandelingsstrategieën	454
Conclusie	461
Bibliografie	462

HOOFDSTUK 13 Volwassenen in het autistisch spectrum	465
<i>Els Mattelin</i>	
Wat is autistisch denken?	465
Autisme als beperking	467
De zin en het belang van een diagnose	467
Wat na een diagnose?	471
Therapie	473
Een mens wordt mens in interactie met de ander	474
Vormgeven aan het eigen leven	476
Keuzevrijheid en eigen verantwoordelijkheid	479
Besluit	483
Bibliografie	484
HOOFDSTUK 14 Obsessieve en compulsieve gewoonten	485
<i>Luc Isebaert</i>	
Nuttige hypothesen	485
De eerste sessies	490
De volgende sessies	492
Bibliografie	497
HOOFDSTUK 15 Ultrakorte sessies	499
<i>Luc Isebaert</i>	
Structuur van de zitting	500
Symptomen en problemen	500
Bibliografie	505
HOOFDSTUK 16 Therapie in een enkele sessie	507
<i>Chris Iveson</i>	
Beschrijving en alleen beschrijving: de toekomst	509
Beschrijving en niet alleen beschrijving: het verleden	511
Wat als? Nieuwe horizons openen	512
Beschrijvingen opbouwen: eenvoudige stappen, vreemde theorieën	513
Het gaat om het spel (= toneel) . . . Of is het ook de scene?	514
Neanderthalerknuppels en Zwitserse horloges	521
Bibliografie	521

HOOFDSTUK 17 Oplossingsgerichte systemische structuuropstellingen	523
<i>Insa Sparrer</i>	
Wat zijn opstellingen?	524
Wat is het verschil tussen systemische structuuropstellingen en andere opstellingsbenaderingen?	525
SFSySt als subset van SySt	533
SySt-miniaturen	541
Het SyST-model van oplossingsgerichtheid	554
Bibliografie	555
HOOFDSTUK 18 Oplossingsgerichte supervisie	557
<i>Anton Stellamans en Geert Lefevere</i>	
De relatie tussen de supervisor en de supervisant	558
Wat wil de supervisant?	560
Oplossingsgerichte interventies binnen de supervisie	561
Conclusie	566
Bibliografie	566
HOOFDSTUK 19 Veerkracht als uitgangspunt	567
<i>Anton Stellamans</i>	
Bibliografie	570

DEEL 3 Het Brugs model bij kinderen, jongeren en hun context

HOOFDSTUK 1 Het Brugs Model van therapie met kinderen en gezinnen	575
<i>Myriam Le Fevere de Ten Hove</i>	
De 'handleiding' van het kind en zijn gezin	575
Vier belangrijke vragen	584
Bibliografie	619
HOOFDSTUK 2 Kids' Skills: een vernieuwende en speelse manier om kinderen te helpen om hun problemen op te lossen	621
<i>Ben Furman</i>	
Wat is Kids' Skills?	622
Het verhaal van Kids' Skills	622
De voordelen van Kids' Skills	623

Het protocol	623
Voorbeeldcasus	624
Conclusie	629
Bibliografie	631
HOOFDSTUK 3 Oplossingsgericht opvoeden ... een andere focus	633
<i>Chris Van Dam</i>	
Inleiding	634
Trek grenzen en behoud een oplossingsgerichte focus	636
Focus op de gewenste situatie	639
Luister naar kinderen en jongeren	644
Maak het keuzepallet opnieuw zichtbaar	649
Complimenteren en valoriseren	651
Kleine stappen	655
Tot slot	656
Bibliografie	657
HOOFDSTUK 4 Oplossingsgericht samenwerken aan veiligheid met kinderen en jongeren	659
<i>Eric Sulkers en Sebastien Vernieuwe</i>	
Inleiding	659
Voeten op de grond	661
Laat de Terriër maar los	665
Vrijblijvende relatie	669
Zoekende relatie	675
De consulterende relatie	688
De expertrelatie	700
Bibliografie	706
HOOFDSTUK 5 Het Brugs Model bij partnergeweld	707
<i>Guy Vandervurst, Marjan Gryson & Luc Isebaert</i>	
Een oplossingsgerichte kijk op partnergeweld	707
Oplossingsgerichte koppelbegeleiding bij partnergeweld	713
Bibliografie	719

HOOFDSTUK 6 Het Brugs Model bij relatietherapie	721
<i>Erwin De Bisscop, Geert Lefevere & Luc Isebaert</i>	
Enkele nuttige hypothesen en hun consequenties voor counseling en therapie	721
Aanwending van oplossingsgerichte interventies in relatietherapie	730
Bibliografie	734
HOOFDSTUK 7 Hoe primaten conflicten bijleggen	735
<i>Olivier Real del Sarte</i>	
In de therapie is er nood aan methodes om conflicten stop te zetten	736
Wapenstilstand bij primaten	736
De verschillende figuren van de primatische wapenstilstand in therapie	739
Van de stabiliserende primatische wapenstilstand naar de onderhandelde, vredebrengende wapenstilstand	741
De bouw/wederopbouw van coöperatieve dialogen binnen het echtpaar	743
Uitbreiding van het model	745
Besluiten	746
Bibliografie	749
HOOFDSTUK 8 De levens van jeugdige delinquenten transformeren: een collaborative korte gezinstherapeutische benadering	751
<i>Matthew B. Selekman</i>	
Inleiding	752
Korte gezinstherapie gebaseerd op sterktes	752
Jeugdige overtreeders en hun gezinnen inschakelen	754
Pas de relatie aan	755
Positieve commentaar	756
Gebruik van volwassen inspirerende anderen en goede vrienden	757
Empowerment van de cliënten en vragen over doelen	757
Richtsnoeren voor op maat aanpassen, samen ontwerpen en selecteren van therapeutische experimenten	759
Samenwerken voor therapeutische experimenten op maat	760
Therapeutische experimenten die samenwerking bevorderen	761
De achterdeur sluiten: technieken en strategieën om het familie- en sociaal netwerk op koers te houden	763
Bibliografie	764

HOOFDSTUK 9 Gastgever in samenwerkingsgesprekken	767
<i>Matthew Selekman</i>	
Inleiding	767
Rol van de gasttherapeut	768
Samenwerkingsinstrumenten en -strategieën	769
Voormalige cliënten inschakelen als deskundige gastconsultants	773
Besluit	774
Bibliografie	774
HOOFDSTUK 10 Oplossingsgericht werken bij seksuele moeilijkheden	777
<i>Alexander Witpas</i>	
Seksuele moeilijkheden en seksuele tevredenheid: waar hebben we het over?	778
Het verkennen van moeilijkheden en mogelijkheden	782
Oplossingsgerichte werkhypothesen voor moeilijke seks	787
Openlijk verzet is inbreng van authenticiteit	789
Vermijding is tactvolle zorg	790
Weigeren om praktisch te zijn is waarde geven aan sacraliteit	791
Bibliografie	792
HOOFDSTUK 11 Eetstoornissen	795
<i>Mark Beyebach</i>	
Nuttige hypothesen	796
Behandelstrategieën	802
Bibliografie	817
HOOFDSTUK 12 Externalisatie in het therapeutisch werk met kinderen	821
<i>Theres Steiner</i>	
Inleiding	821
De techniek van het externaliseren: algemene bedenkingen	822
Externaliseer het probleem of problematisch gedrag	823
De 'interne' externalisatie	828
De externalisatie van het onoplosbare	829
Externaliseer de oplossing en laat de oplossing tot leven komen	832
Bibliografie	837

NAWOORD

BEDANKINGEN	841
BIOGRAFIE	843

VOORWOORD

Diegenen die dr. Luc Isebaert gekend hebben zullen zich wellicht het gevoel herinneren steeds achter te komen. Ik in elk geval wel. Net toen ik dacht door te hebben wat hij met een idee bedoelde en de consequenties ervan probeerde in te schatten, kwam hij alweer met een ander idee aandraven. Hij was genereus in het delen van zijn gedachten, in de hoop dat het ook anderen zou inspireren in hun werk of hun leven.

Dr. Isebaert liet bij velen een onuitwisbare indruk na omwille van zijn hartelijkheid, zijn warme lach, zijn aanvaardbare confrontaties, zijn woorden die bleven kleven. In Vlaanderen, Frankrijk, Duitsland, Nederland en Polen is een generatie Oplossingsgericht Werkenden mede gevormd door zijn inzichten.

De basishouding die dr. Isebaert hanteerde in zijn contacten met cliënten weerspiegelde een bijzonder respect. Hij refereerde steeds naar dr. Milton Erickson, waarvan zijn kinderen getuigden: *'He loved all his patients'*. Hij geloofde fundamenteel in het idee dat alle therapie zelf-therapie is en dat elk van ons, hoe gekwetst ook, de mogelijkheden in zich draagt een beter leven te leiden. In de 35 jaar dat hij het Korzybski Instituut leidde, bleef hij hiervoor vernieuwende technieken en interventies uitwerken.

Tijdens zijn laatste jaren was dr. Isebaert constant aan het schrijven. Hij wilde een aantal projecten afwerken en zijn gedachtengoed toevertrouwen aan lezers. Daarbij concentreerde hij zich niet enkel op zijn ervaringen en reeds vroeger ontwikkelde ideeën, maar bleef hij leergierig voor nieuwe inzichten. Tot een paar dagen voor zijn overlijden kwamen we met de staf van het Korzybski Instituut bij hem samen. Hoewel wij vooral een steun wilden zijn voor hem en zijn vrouw, bleef hij ons onderhouden met zijn ideeën.

Het boek dat voor u ligt, is een bundeling van zijn gedachten en inzichten. In het evoluerende landschap van de Oplossingsgerichte Therapie verdient dit boek een permanente plaats. Niet enkel omwille van de originaliteit, maar ook vanwege de degelijkheid en grondigheid. Zijn levenswerk doet alle eer aan de complexiteit van het leven en aan de diversiteit van mensen, hun zorgen en oplossingen. Iedereen die de tijd neemt zich te verdiepen in deze ideeën, zal hierdoor houvast vinden in het dagelijks werk met cliënten. De theorie rond keuzes, gewoontes, therapeutische relaties of gewenste situaties bevat zoveel inspiratie en raakt aan de essentie van het mens-zijn.

Maar dit boek is meer dan dat. Het is ook een neerslag van de invloed die dr. Isebaert had op vele andere denkers. Ook hun bijdragen zijn in dit boek opgenomen. Samen vormt dit zijn geestelijk nalatenschap, niet toevallig ook een techniek die hij bedacht.

Dr. Isebaert was klaar met zijn leven en al geruime tijd voorbereid. En hij droeg ons op het werk verder te zetten. Hij beloofde met zekere strengheid dat hij ons in het oog zou blijven houden. Het is een troost en een geruststelling. In Deel 1 vindt u de weerslag van dr. Isebaerts oorspronkelijke ideeën. De ontwikkeling van het Brugs Model wordt erin duidelijk gemaakt. Deel 2 behandelt thema's gericht op volwassenen en ouderen, geïnspireerd op het Brugs Model. Deel 3 focust op thema's bij kinderen en jongeren.

Dr. Isebaert laat een grote leegte na, zegt men dan. Ik ben ervan overtuigd dat hij altijd veel ruimte zal blijven vullen.

Geert Lefevere